

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Березнева І. М. Структурна модель мотивації курсантів до вивчення іноземної мови у професійній підготовці майбутніх офіцерів. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія*. 2026. № 2 (8). С. 122–129.

УДК 378.147:355.23:811.111

This article is an Open Access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).
ISSN (print) 3041-1297, ISSN (online) 3041-1300

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2026-2-13>

І. М. Березнева

Національна академія Національної гвардії України, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3351-9963> – І. М. Березнева

irinasunnyday27@gmail.com

СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ МОТИВАЦІЇ КУРСАНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми мотивації курсантів закладів вищої військової освіти до вивчення іноземної мови в умовах трансформації системи військової освіти України та її інтеграції до євроатлантичного безпекового простору. Обґрунтовано актуальність формування стійкої позитивної мотивації як необхідної передумови розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх офіцерів. Проаналізовано сучасні наукові підходи до трактування поняття мотивації, узагальнено положення теорій навчальної, професійної та мовної мотивації. На основі аналізу психолого-педагогічних досліджень та специфіки професійної підготовки майбутніх офіцерів запропоновано авторське бачення структури мотивації курсантів до вивчення іноземної мови. Визначено п'ять взаємопов'язаних складників мотивації: професійний, пізнавальний, комунікативний, особистісний та інструментальний. Розкрито зміст кожного складника, визначено їхні функції та роль у формуванні готовності курсантів до ефективного використання іноземної мови у професійній діяльності. Доведено, що існуючі теоретичні моделі навчальної та мовної мотивації лише частково враховують специфіку професійної діяльності військовослужбовців і потребують адаптації до умов військової освіти. Запропоновано авторську структурну модель мотивації курсантів до вивчення іноземної мови, яка об'єднує професійний, пізнавальний, комунікативний, особистісний та інструментальний складники. Визначено зміст кожного компонента, охарактеризовано їхні взаємозв'язки та вплив на формування іншомовної професійної компетентності майбутніх офіцерів. Обґрунтовано, що стійка мотивація виникає унаслідок інтеграції внутрішніх потреб особистості із професійними вимогами військової служби, а також під впливом педагогічно організованого освітнього середовища. Практичне значення статті полягає у можливості використання запропонованої структурної моделі для вдосконалення змісту іншомовної підготовки курсантів, проектування мотиваційно орієнтованих методик навчання, розроблення критеріїв оцінювання рівня сформованості мотивації та створення педагогічних технологій її розвитку.

Ключові слова: мотивація, курсанти, професійна підготовка, військова освіта, мотиваційна структура, професійна мотивація.

I. M. Berezneva

National Academy of the National Guard of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

STRUCTURAL MODEL OF CADETS' MOTIVATION FOR FOREIGN LANGUAGE LEARNING IN THE PROFESSIONAL EDUCATION OF FUTURE MILITARY OFFICERS

Abstract. The article presents a theoretical analysis of the problem of motivating cadets of higher military educational institutions to learn a foreign language in the context of the transformation of Ukraine's military education system and its integration into the Euro-Atlantic security environment. The relevance of developing

sustainable positive motivation as a prerequisite for fostering the foreign language professional competence of future officers is substantiated. Contemporary scientific approaches to the concept of motivation are analyzed, and the main provisions of educational, professional, and language learning motivation theories are summarized. Based on the analysis of psychological and pedagogical studies, as well as the specific features of future officers' professional training, the author proposes a conceptual framework for the structure of cadets' motivation to learn a foreign language. Five interrelated components of motivation are identified: professional, cognitive, communicative, personal, and instrumental. The content of each component is described, and their functions and roles in developing cadets' readiness to use a foreign language effectively in professional activities are determined. The study demonstrates that the existing theoretical models of educational and language learning motivation only partially reflect the specific nature of military professional activity and therefore require adaptation to the context of military education. An original structural model of cadets' motivation to learn a foreign language is proposed, integrating professional, cognitive, communicative, personal, and instrumental components into a unified system. The content of each component, their interrelationships, and their influence on the development of future officers' foreign language professional competence are characterized. It is argued that sustainable motivation emerges through the integration of learners' intrinsic needs with the professional requirements of military service and is reinforced by a pedagogically organized educational environment. The practical significance of the study lies in the possibility of applying the proposed structural model to improve the content of foreign language training for cadets, design motivation-oriented teaching methodologies, develop criteria for assessing the level of motivation, and create pedagogical technologies aimed at its enhancement.

Key words: motivation, cadets, professional training, military education, motivational structure, professional motivation.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна, трансформація сектору безпеки й оборони України та посилення міжнародної військової співпраці суттєво змінили вимоги до професійної підготовки майбутніх офіцерів. Сучасний військовослужбовець повинен бути готовим діяти не лише в національному, а й у міжнародному професійному середовищі, ефективно взаємодіяти з військовими підрозділами держав-партнерів, використовувати нормативні документи НАТО, працювати з англomовною військово-технічною документацією, брати участь у міжнародних навчаннях, курсах і штабних процедурах. За таких умов володіння іноземною мовою набуває статусу не додаткової, а базової професійної компетентності офіцера.

Однак практика іншомовної підготовки у закладах вищої військової освіти свідчить, що навіть за однакових організаційно-педагогічних умов курсанти демонструють різний рівень навчальної активності, зацікавленості та готовності до систематичного вивчення іноземної мови. Це дає підстави стверджувати, що успішність іншомовної підготовки визначається не лише змістом освітніх програм чи професійною майстерністю викладача, а й особливостями мотиваційної сфери особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній педагогіці мотивація традиційно розглядається як один із ключових чинників ефективності навчальної діяльності. Проте більшість наукових моделей описує мотивацію в універсальному контексті, не враховуючи специфіки професійної військової освіти. Водночас освітнє середовище закладів вищої військової освіти характеризується особливими умовами навчання: поєднанням осві-

ньої та службової діяльності, високим рівнем дисципліни, професійною спрямованістю навчання, значною психологічною напруженістю та орієнтацією на практичне застосування знань. Саме ці особливості зумовлюють необхідність переосмислення структури мотивації курсантів до вивчення іноземної мови.

Додаткової актуальності проблема набуває у контексті переходу української військової освіти до компетентнісної моделі навчання, яка передбачає формування здатності застосовувати іншомовні знання для вирішення професійних завдань. За таких умов мотивація перестає бути лише психологічною характеристикою особистості й розглядається як педагогічний феномен, що може цілеспрямовано формуватися в освітньому процесі.

Таким чином, виникає суперечність між сучасними вимогами до рівня іншомовної підготовки майбутніх офіцерів та недостатньою розробленістю теоретичних підходів до пояснення структури їхньої мотивації. Подолання цієї суперечності потребує створення моделі, яка враховувала б специфіку військово-професійної освіти та сучасні тенденції розвитку іншомовної підготовки.

Проблема мотивації навчальної діяльності є однією з найбільш досліджуваних у сучасній педагогіці, психології та методиці навчання іноземних мов. Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених мотивації, єдиного підходу до визначення її структури в умовах професійної військової освіти досі не вироблено. Це пояснюється багатокомпонентністю самого феномену мотивації та постійним розвитком концепцій іншомовної освіти [9; 4].

Фундаментальні засади сучасного розуміння мотивації були закладені в теорії самодетермінації Е. Десі та Р. Раяна. Дослідники довели, що стійкість навчальної діяльності визначається не лише зовнішніми стимулами, а й насамперед рівнем задоволення трьох базових психологічних потреб особистості: автономії, компетентності та соціальної взаємодії [6; 19]. На думку авторів, саме внутрішньо вмотивоване навчання забезпечує високий рівень академічної успішності, самостійності та довготривалого професійного розвитку.

Важливе місце у дослідженні мотивації посідає концепція самоефективності А. Bandura. Учений підкреслює, що віра людини у власні можливості істотно впливає на вибір діяльності, рівень докладених зусиль, наполегливість у подоланні труднощів та досягнення поставленої мети [5]. У контексті іншомовної підготовки курсантів саме сформованість академічної самоефективності сприяє підвищенню готовності до активного використання іноземної мови в професійних ситуаціях.

У галузі методики навчання іноземних мов визначальний вплив на розвиток сучасних досліджень здійснили праці Р. Гарднера, який одним із перших запропонував розглядати мотивацію через взаємозв'язок ставлення до мови, культури та бажання її опанувати [11]. У подальших дослідженнях він обґрунтував положення про інтегративну та інструментальну мотивацію як чинники успішності оволодіння другою мовою [10; 11].

Подальший розвиток теорії мовної мотивації пов'язаний із працями Z. Dörnyei. Науковець довів, що мотивація до вивчення іноземної мови є динамічним процесом, який постійно змінюється під впливом індивідуального досвіду, освітнього середовища та соціального контексту [7]. Пізніше спільно з Е. Ushioda він розвинув цю концепцію, запропонувавши розглядати мотивацію як складну систему взаємодії когнітивних, емоційних та соціокультурних чинників [9].

Значний внесок у сучасне розуміння психології мовної освіти зробили S. Mercer, S. Ryan та M. Williams. Дослідники підкреслюють, що ефективність навчання іноземної мови значною мірою залежить від позитивного освітнього середовища, розвитку автономії здобувача освіти, підтримки викладача та сформованості позитивної академічної самооцінки [15]. Аналогічну позицію займають Р. MacIntyre, Т. Gregersen і S. Mercer, які розглядають позитивні емоції як важливий ресурс підтримки мотивації до навчання [13].

Останніми роками проблема мотивації дедалі частіше аналізується крізь призму особистісно орієнтованого та гуманістичного підходів. Е. Ushioda наголошує, що сучасна методика навчання інозем-

них мов має бути зорієнтована не лише на формування мовної компетентності, а й на розвиток особистості здобувача освіти, його професійної ідентичності та здатності до самореалізації [22]. Подібної точки зору дотримуються також М. Lamb, К. Csizér, А. Henry та S. Ryan, які зазначають, що сучасні моделі мотивації мають ураховувати соціальні, культурні та професійні чинники навчання [12].

Окремий напрям сучасних досліджень стосується мотивації саме до вивчення іноземної мови у військових закладах освіти. Так, А. Самелюк доводить, що професійна спрямованість навчання істотно підвищує рівень мотивації курсантів, оскільки вони починають сприймати іноземну мову як інструмент майбутньої службової діяльності [20]. Подібних висновків дійшли Н. Дроб, К. Місайлова та М. Трофимова, які наголошують на необхідності використання сучасних педагогічних технологій, професійно орієнтованих ситуацій та інтерактивних методів навчання для розвитку стійкої мотивації військовослужбовців [2].

Актуальність професійної іншомовної підготовки військовослужбовців підтверджують також дослідження Ю. Гришук та В. Крикун, присвячені адаптації мовної підготовки до вимог STANAG 6001. Автори підкреслюють, що сучасна система іншомовної освіти Збройних сил України дедалі більше орієнтується на міжнародні стандарти оцінювання мовної компетентності, що значно підсилює професійну мотивацію майбутніх офіцерів [23]. Аналогічні тенденції розвитку іншомовної підготовки військовослужбовців простежуються у дослідженні А. Яремчук [3], яка аналізує досвід держав – членів НАТО та перспективи його впровадження в українській системі військової освіти.

Водночас аналіз сучасної наукової літератури засвідчує, що більшість дослідників зосереджує увагу переважно на окремих аспектах мотивації: психологічних механізмах її формування, професійній спрямованості навчання, розвитку автономії здобувачів освіти або застосуванні інтерактивних методів навчання. Значно менше уваги приділено визначенню цілісної структури мотивації курсантів до вивчення іноземної мови, яка б комплексно враховувала специфіку військово-професійної діяльності. Саме ця обставина зумовила вибір теми дослідження та необхідність розроблення авторської структурної моделі мотивації курсантів.

Мета статті – теоретичне обґрунтування структурної моделі мотивації курсантів до вивчення іноземної мови в умовах професійної підготовки майбутніх офіцерів, визначення її основних компонентів, розкриття їхніх змісту та взаємозв'язків, а також окреслення педагогічних можливостей

використання запропонованої моделі в освітньому процесі закладів вищої військової освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для досягнення поставленої мети використано комплекс взаємопов'язаних теоретичних методів дослідження. Аналіз, синтез, порівняння та узагальнення наукової літератури дали змогу визначити сучасний стан розробленості проблеми мотивації до вивчення іноземної мови. Метод системного аналізу використано для обґрунтування структури мотивації курсантів як цілісного багатокомпонентного утворення. На основі структурно-функціонального підходу визначено взаємозв'язки між окремими компонентами мотивації та їхню роль у формуванні іншомовної професійної компетентності майбутніх офіцерів. Метод теоретичного моделювання застосовано для розроблення авторської структурної моделі мотивації курсантів до вивчення іноземної мови.

Аналіз сучасних концепцій навчальної мотивації свідчить, що більшість із них розроблялася для загальноосвітнього або університетського середовища і лише частково враховує специфіку професійної підготовки військовослужбовців [2; 3; 23]. Водночас освітній процес у закладах вищої військової освіти суттєво відрізняється від цивільної системи навчання поєднанням академічної, службової та професійно-практичної діяльності, високим рівнем відповідальності, жорсткою регламентацією освітнього процесу, необхідністю швидкого прийняття рішень та орієнтацією на виконання реальних професійних завдань [3; 14].

За таких умов мотивація до вивчення іноземної мови не може розглядатися виключно як сукупність внутрішніх чи зовнішніх мотивів. Вона формується під впливом професійної ідентичності майбутнього офіцера, усвідомлення ролі англійської мови у військовій діяльності, особистісних прагнень до професійного розвитку та педагогічних умов організації освітнього процесу.

Саме тому доцільно розглядати мотивацію курсантів як динамічну багатокомпонентну систему, елементи якої перебувають у постійній взаємодії та взаємно підсилюють один одного. На відміну від традиційного поділу мотивації на внутрішню та зовнішню або інтегративну й інструментальну запропонована модель ґрунтується на функціональному підході та враховує особливості професійної діяльності майбутнього офіцера [4–8].

На основі аналізу сучасних психолого-педагогічних досліджень, теорії самодетермінації, концепцій професійної освіти та специфіки іншомовної підготовки військовослужбовців нами визначено п'ять взаємопов'язаних структурних компонентів мотивації: професійний, пізнаваль-

ний, комунікативний, особистісний та інструментальний. Запропонована структура не передбачає домінування окремого компонента. Навпаки, ефективність іншомовної підготовки визначається саме рівнем їх інтеграції, оскільки ослаблення будь-якого з компонентів негативно впливає на загальну стійкість мотивації.

Професійний компонент є системоутворювальним елементом запропонованої моделі. Він відображає усвідомлення курсантом того, що іншомовна компетентність є складовою частиною його майбутньої професійної готовності. Особливість сучасної військової діяльності полягає в активній міжнародній взаємодії. Українські офіцери беруть участь у багатонаціональних навчаннях, міжнародних курсах, штабних тренуваннях, працюють із документами НАТО, здійснюють професійну комунікацію англійською мовою. У зв'язку із цим іноземна мова поступово трансформується з навчальної дисципліни у професійний інструмент службової діяльності [16]. Саме усвідомлення такого взаємозв'язку формує стійку професійну мотивацію. Курсант починає вивчати іноземну мову не задля складання іспиту, а для виконання майбутніх службових обов'язків. У цьому разі професійний мотив стає внутрішнім регулятором навчальної діяльності, забезпечуючи її тривалість, цілеспрямованість та результативність. Формуванню професійного компонента сприяє використання професійно орієнтованого змісту навчання, автентичних військових текстів, документів НАТО, ситуаційних завдань, штабних процедур, рольових ігор та кейсів, максимально наближених до майбутньої діяльності офіцера.

Пізнавальний компонент характеризує внутрішню потребу курсанта у здобутті нових знань, інтелектуальному розвитку та розширенні професійного світогляду. У сучасних умовах значна частина військової інформації, методичних рекомендацій, технічної документації, наукових досліджень і матеріалів щодо розвитку озброєння публікується англійською мовою. Це об'єктивно підвищує цінність іншомовної компетентності як засобу доступу до професійно значущої інформації.

Особливістю пізнавальної мотивації є її відносна незалежність від зовнішнього оцінювання. Курсант прагне вивчати мову не лише для отримання позитивної оцінки, а й тому, що процес пізнання сам по собі набуває особистісної цінності. Такий тип мотивації забезпечує високу навчальну активність, готовність до самостійної роботи та здатність до безперервного професійного розвитку. Ефективними педагогічними засобами розвитку цього компонента виступають проблемне

навчання, дослідницькі завдання, аналіз сучасних військово-аналітичних матеріалів, проєктна діяльність, робота з автентичними інформаційними ресурсами та цифровими освітніми платформами.

Комунікативний компонент визначає прагнення курсантів використовувати іноземну мову як засіб професійної взаємодії. Сучасна іншомовна підготовка дедалі більше орієнтується не на накопичення мовних знань, а на формування готовності до реального професійного спілкування [17]. Майбутній офіцер має бути здатним проводити брифінги, брати участь у міжнародних переговорах, працювати в багатонаціональному штабі, здійснювати професійну комунікацію під час міжнародних навчань та миротворчих операцій. Саме тому розвиток комунікативної мотивації потребує створення навчального середовища, максимально наближеного до майбутньої професійної діяльності. Найефективнішими методами є моделювання професійних ситуацій, командні проєкти, дебати, дискусії, рольові ігри, аналіз оперативних сценаріїв та виконання спільних комунікативних завдань.

Важливим чинником виступає також психологічний комфорт освітнього середовища. Зменшення страху помилки, підтримка викладача та позитивна атмосфера спілкування істотно підвищують готовність курсантів до активного використання іноземної мови.

Особистісний компонент характеризує внутрішню готовність курсанта до саморозвитку, самовдосконалення та безперервної професійної освіти. На відміну від професійного компонента, який визначає зовнішню спрямованість навчальної діяльності, особистісний компонент пов'язаний із внутрішніми психологічними ресурсами особистості, що забезпечують стійкість навчальної мотивації незалежно від зовнішніх стимулів. Вирішальне значення має сформованість позитивної «Я-концепції» майбутнього офіцера як успішного користувача іноземної мови. У сучасній психології доведено, що переконаність людини у власній здатності досягти поставленої мети безпосередньо впливає на рівень її навчальної активності, наполегливість у подоланні труднощів та здатність підтримувати довготривалу мотивацію. Особистісний компонент також охоплює сформованість відповідальності за власні результати навчання, здатність до рефлексії, самоконтролю, планування індивідуальної освітньої траєкторії та критичного оцінювання власного прогресу. В умовах швидкого розвитку військових технологій і постійного оновлення професійної інформації ці якості стають необхідною передумовою професійної мобільності офіцера.

Особливу роль у розвитку особистісної мотивації відіграє навчальне середовище, яке підтримує академічну автономію здобувачів освіти. Надання курсантам можливості самостійно вибирати тематику проєктів, працювати із сучасними цифровими ресурсами, планувати власну позааудиторну діяльність та брати участь у міжнародних освітніх заходах істотно підвищує рівень їхньої внутрішньої мотивації.

Таким чином, особистісний компонент забезпечує стійкість усієї мотиваційної системи, оскільки саме він підтримує навчальну активність навіть за відсутності зовнішніх стимулів.

Інструментальний компонент відображає прагматичний аспект іншомовної підготовки та ґрунтується на усвідомленні практичної цінності іноземної мови для професійного зростання майбутнього офіцера. На відміну від традиційного трактування інструментальної мотивації, що пов'язується переважно з отриманням матеріальних або статусних переваг, у військовій освіті її зміст значно ширший. Для сучасного курсанта володіння англійською мовою відкриває доступ до міжнародних програм професійної підготовки, курсів НАТО, академічної мобільності, спільних військових навчань, міжнародних наукових конференцій, професійних стажувань та кар'єрного просування.

Особливої актуальності інструментальна мотивація набуває в умовах упровадження мовної підготовки відповідно до вимог STANAG 6001. Досягнення визначеного рівня мовної компетентності розглядається не лише як показник освітніх досягнень, а й як важлива умова участі військово-службовців у міжнародній професійній діяльності. Разом із тим результати проведеного аналізу дають змогу стверджувати, що інструментальна мотивація сама по собі не забезпечує тривалого позитивного ставлення до навчання. Вона є ефективною лише за умови її взаємодії з професійними, особистісними та пізнавальними мотивами. Саме інтеграція різних мотиваційних чинників забезпечує стабільність навчальної діяльності та високі результати іншомовної підготовки.

Узагальнення результатів теоретичного аналізу дало змогу розробити авторську структурну модель мотивації курсантів до вивчення іноземної мови, яка базується на системному підході та враховує специфіку професійної підготовки майбутніх офіцерів [1].

На відміну від існуючих моделей, що здебільшого описують окремі психологічні аспекти мотивації, запропонована модель розглядає мотивацію як динамічну систему взаємопов'язаних компонентів, функціонування яких забезпечує формування іншомовної професійної компетентності.

Центральне місце у моделі займає особистість курсанта, яка є активним суб'єктом навчальної діяльності. Саме навколо неї інтегруються п'ять структурних компонентів мотивації, кожен із яких виконує власну функцію, але не існує ізольовано від інших. Так:

1) **професійний компонент** визначає усвідомлення значущості іноземної підготовки для майбутньої офіцерської діяльності та забезпечує професійну спрямованість навчання;

2) **пізнавальний компонент** стимулює інтелектуальну активність, прагнення до пошуку нової інформації та постійного професійного розвитку;

3) **комунікативний компонент** формує готовність використовувати іноземну мову як інструмент професійного спілкування, міжкультурної взаємодії та міжнародного співробітництва;

4) **особистісний компонент** підтримує внутрішню стійкість мотивації через розвиток автономії, самоефективності, відповідальності та рефлексії;

5) **інструментальний компонент** забезпечує усвідомлення практичної цінності іноземної компетентності для професійної кар'єри, міжнародної діяльності та безперервного професійного розвитку.

Принциповою особливістю запропонованої моделі є те, що жоден із компонентів не визначає мотивацію самотійно. Лише їх комплексна взаємодія формує стійке позитивне ставлення до іноземної підготовки та забезпечує високу ефективність навчальної діяльності.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз сучасних психолого-педагогічних, лінгводидактичних та військово-педагогічних досліджень засвід-

чив, що проблема формування мотивації курсантів до вивчення іноземної мови набуває особливої актуальності в умовах трансформації системи військової освіти України, її інтеграції до європейського освітнього простору та поглиблення співробітництва з державами – членами НАТО. За сучасних умов іноземна підготовка перестає виконувати виключно освітню функцію і стає важливим складником професійної компетентності майбутнього офіцера, необхідним для виконання службових обов'язків у багатонаціональному середовищі.

У результаті дослідження встановлено, що традиційні підходи до трактування мотивації як сукупності внутрішніх і зовнішніх мотивів або інтегративної та інструментальної мотивації не повною мірою відображають специфіку професійної підготовки курсантів закладів вищої військової освіти. Це зумовлено особливостями військового освітнього середовища, поєднанням навчальної та службової діяльності, високою практичною спрямованістю іноземної підготовки та необхідністю використання англійської мови як інструменту професійної діяльності.

На основі системного аналізу сучасних наукових концепцій запропоновано авторську структурну модель мотивації курсантів до вивчення іноземної мови, яка включає п'ять взаємопов'язаних компонентів: професійний, пізнавальний, комунікативний, особистісний та інструментальний. На відміну від існуючих моделей запропонований підхід розглядає мотивацію як цілісну динамічну систему, у якій кожен компонент виконує специфічну функцію, а їх взаємодія забезпечує формування стійкого позитивного ставлення до іноземної підготовки.

Таблиця 1

Структурні компоненти мотивації курсантів до вивчення іноземної мови

Компонент	Основний зміст	Провідні мотиви	Педагогічні засоби розвитку	Очікуваний результат
Професійний	Усвідомлення значущості іноземної мови для майбутньої служби	Професійна самореалізація	Професійно орієнтовані завдання, військові кейси, автентичні матеріали	Професійна спрямованість навчання
Пізнавальний	Прагнення до нових знань	Пізнавальний інтерес	Проблемне навчання, дослідницькі завдання, проекти	Інтелектуальна активність
Комунікативний	Готовність до іноземного спілкування	Міжособистісна взаємодія	Рольові ігри, дебати, брифінги, командна робота	Комунікативна компетентність
Особистісний	Саморозвиток, автономія, рефлексія	Самовдосконалення	Індивідуальні освітні траєкторії, самооцінювання, цифрові ресурси	Стійка внутрішня мотивація
Інструментальний	Практична цінність іноземної підготовки	Кар'єрне зростання, STANAG 6001, міжнародна діяльність	Міжнародні програми, сертифікація, академічна мобільність	Готовність до професійної діяльності

Доведено, що системоутворювальним елементом мотивації виступає професійний компонент, який визначає усвідомлення майбутнім офіцером значущості іншомовної компетентності для виконання професійних обов'язків. Пізнавальний компонент забезпечує розвиток інтелектуальної активності та прагнення до постійного оновлення знань; комунікативний – орієнтує на використання іноземної мови як засобу професійної взаємодії; особистісний – підтримує внутрішню стійкість мотивації через розвиток автономії, рефлексії та самоефективності; інструментальний – формує усвідомлення практичної цінності іншомовної компетентності для професійної кар'єри, міжнародної співпраці та академічної мобільності.

Практичне значення запропонованої моделі полягає у можливості її використання під час проєктування освітніх програм з іноземної мови у закладах вищої військової освіти, розроблення мотиваційно орієнтованих методик навчання, удосконалення навчально-методичного забезпечення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням», а також створення діагностичного інструментарію для оцінювання рівня сформованості мотивації курсантів.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки рукопису було використано генеративний інструмент штучного інтелекту ChatGPT (OpenAI) для мовного редагування та структурування окремих фрагментів тексту. Ті матеріали, які були отримані за допомогою інструменту штучного інтелекту, були перевірені, критично опрацьовані та відредаговані автором. Автор несе повну відповідальність за зміст статті, достовірність наведених даних, наукові положення та остаточну редакцію рукопису.

Список літератури:

1. Березнева І. Теоретичні основи формування стійкої позитивної мотивації до навчально-пізнавальної діяльності курсантів вищих військових навчальних закладів в умовах дистанційної освіти. *Європеїзація освітнього середовища: реалії та перспективи*: монографія. Baltija Publishing. 2023. С. 24–41. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-3026>
2. Дроб Н. Ч., Місайлова К. В., Трофимова М. Л. Мотивація до вивчення англійської мови у військових ЗВО: шляхи формування. *Науковий часопис Українського державного університету імені М. П. Драгоманова*. 2025. № 162. С. 85–95. DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-162.2025.09>
3. Яремчук А. Ретроспективний аналіз організації іншомовної підготовки особового складу у збройних силах держав – членів НАТО та України. *Освітологічний дискурс*. 2026. Том 52, № 1. С. 118–129. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2026.1.8>
4. Al-Hoorie A. H. Researching Motivation in Language Learning. Bristol : Multilingual Matters, 2018.

5. Bandura A. Self-Efficacy: The Exercise of Control. New York : W. H. Freeman, 1997. 604 p.
6. Deci E. L., Ryan R. M. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*. 2000. Vol. 25, No. 1. P. 54–67.
7. Dörnyei Z. Motivational Strategies in the Language Classroom. Cambridge : Cambridge University Press, 2001.
8. Dörnyei Z. The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition. Mahwah : Lawrence Erlbaum Associates, 2005.
9. Dörnyei Z., Ushioda E. Teaching and Researching Motivation. 3rd ed. London : Routledge, 2021.
10. Gardner R. C. Motivation and Second Language Acquisition. New York : Peter Lang, 2010.
11. Gardner R. C., Lambert W. E. Attitudes and Motivation in Second-Language Learning. Rowley : Newbury House, 1972.
12. Lamb M., Csizér K., Henry A., Ryan S. (Eds.). The Palgrave Handbook of Motivation for Language Learning. Cham : Springer, 2020.
13. MacIntyre P. D., Gregersen T., Mercer S. (Eds.). Positive Psychology in SLA. Bristol : Multilingual Matters, 2016.
14. Malykhin O., Bondarchuk J., Tersina I., Voitanik I. Unlocking Success: Strategic Approaches to Enhancing Communicative Competence in English Learning. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, No. 76. P. 90–102.
15. Mercer S., Ryan S., Williams M. (Eds.). Psychology for Language Learning: Insights from Research, Theory and Practice. London : Palgrave Macmillan, 2012.
16. NATO Bureau for International Language Coordination. STANAG 6001: Language Proficiency Levels. Brussels : NATO BILC, 2023.
17. Oxford R. L. Teaching and Researching Language Learning Strategies. London : Routledge, 2017.
18. Ryan R. M., Deci E. L. Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development and Wellness. New York : Guilford Press, 2017.
19. Ryan S., Dörnyei Z. The Long-Term Evolution of Language Learning Motivation. In: The Palgrave Handbook of Motivation for Language Learning. Cham : Springer, 2020.
20. Sameliuk A. The Research of Motivation for Learning a Foreign Language among Cadets of Higher Military Educational Institutions (Military Educational Units and Higher Education Institutions). *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-Special Sciences*. 2022. No. 2(50). P. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.50.17-23>
21. Ushioda E. Language Learning Motivation: An Ethical Agenda for Research. Bristol : Multilingual Matters, 2020.
22. Ushioda E., Dörnyei Z. Beyond Global English: Motivation to Learn Languages in a Multilingual World. *The Modern Language Journal*, 2017.

23. Hryshchuk Yu., Krykun V. Adaptive Approach to Foreign Language Training, Language Testing to Assess Language Proficiency Levels according to NATO STANAG 6001 in the Armed Forces of Ukraine. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*. 2022. No. 3(110). P. 225–240. DOI: [https://doi.org/10.35433/pedagogy.3\(110\).2022.225-240](https://doi.org/10.35433/pedagogy.3(110).2022.225-240)

References:

1. Bereznieva, I. (2023). Theoretical foundations of the formation of sustainable positive motivation for educational and cognitive activity of cadets of higher military educational institutions in the conditions of distance education. In *Europeanization of the Educational Environment: Realities and Prospects*: Scientific Monograph. Baltija Publishing, 24–41. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-3026> [in Ukrainian].
2. Drob, N. Ch., Misailova, K. V., & Trofymova, M. L. (2025). Motyvatsiia do vyvchennia anhliiskoi movy u viiskovykh ZVO: shliakhy formuvannia [Motivation for learning English in military higher education institutions: Ways of formation]. *Scientific Journal of the M. P. Dragomanov Ukrainian State University*, 162, 85–95. <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-162.2025.09> [in Ukrainian].
3. Iaremchuk, A. (2026). Retrospektyvnyi analiz orhanizatsii inshomovnoi pidhotovky osobovoho skladu u zbroinykh sylakh derzhav-chleniv NATO ta Ukrainy [Retrospective analysis of the organization of foreign language training for personnel in the armed forces of NATO member states and Ukraine]. *Osvitohichnyi dyskurs*, 52(1), 118–129. <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2026.1.8> [in Ukrainian].
4. Al-Hoorie, A. H. (2018). *Researching Motivation in Language Learning*. Bristol: Multilingual Matters.
5. Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York: W. H. Freeman, 604 p.
6. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54–67.
7. Dörnyei, Z. (2001). *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
8. Dörnyei, Z. (2005). *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
9. Dörnyei, Z., & Ushioda, E. (2021). *Teaching and Researching Motivation*. 3rd ed. London: Routledge.
10. Gardner, R. C. (2010). *Motivation and Second Language Acquisition*. New York: Peter Lang.

11. Gardner, R. C., & Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and Motivation in Second-Language Learning*. Rowley: Newbury House.

12. Lamb, M., Csizér, K., Henry, A., & Ryan, S. (Eds.). (2020). *The Palgrave Handbook of Motivation for Language Learning*. Cham: Springer.

13. MacIntyre, P. D., Gregersen, T., & Mercer, S. (Eds.). (2016). *Positive Psychology in SLA*. Bristol: Multilingual Matters.

14. Malykhin, O., Bondarchuk, J., Tersina, I., & Voitanik, I. (2024). Unlocking Success: Strategic Approaches to Enhancing Communicative Competence in English Learning. *Amazonia Investiga*, 13(76), 90–102.

15. Mercer, S., Ryan, S., & Williams, M. (Eds.). (2012). *Psychology for Language Learning: Insights from Research, Theory and Practice*. London: Palgrave Macmillan.

16. NATO Bureau for International Language Coordination. (2023). *STANAG 6001: Language Proficiency Levels*. Brussels: NATO BILC.

17. Oxford, R. L. (2017). *Teaching and Researching Language Learning Strategies*. London: Routledge.

18. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development and Wellness*. New York: Guilford Press.

19. Ryan, S., & Dörnyei, Z. (2020). The Long-Term Evolution of Language Learning Motivation. In *The Palgrave Handbook of Motivation for Language Learning*. Cham: Springer.

20. Sameliuk, A. (2022). The Research of Motivation for Learning a Foreign Language among Cadets of Higher Military Educational Institutions (Military Educational Units and Higher Education Institutions). *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-Special Sciences*, 2(50), 17–23. <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.50.17-23>

21. Ushioda, E. (2020). *Language Learning Motivation: An Ethical Agenda for Research*. Bristol: Multilingual Matters.

22. Ushioda, E., & Dörnyei, Z. (2017). Beyond Global English: Motivation to Learn Languages in a Multilingual World. *The Modern Language Journal*.

23. Hryshchuk, Yu., & Krykun, V. (2022). Adaptive Approach to Foreign Language Training, Language Testing to Assess Language Proficiency Levels according to NATO STANAG 6001 in the Armed Forces of Ukraine. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*, 3(110), 225–240. [https://doi.org/10.35433/pedagogy.3\(110\).2022.225-240](https://doi.org/10.35433/pedagogy.3(110).2022.225-240)

© I. М. Березнева

Науково-методична стаття

Дата першого надходження статті до видання: 28.06.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.10.2026